

Warszawa, dnia 14 lipca 2015 r.

KMP.575.22.2015.PK

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Domu Pomocy Społecznej
w Darskowie
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) [dalej: OPCAT] oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 14 maja 2015 r., do Domu Pomocy Społecznej w Darskowie, (zwanego dalej: dps, domem, placówką) udali się przedstawiciele Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej: KMP lub mechanizmem): dr Justyna Józwiak (socjolog, politolog w zakresie resocjalizacji), Małgorzata Mołak (pedagog resocjalizacyjny), Przemysław Kazimirski i Piotr Rafalski (prawnicy).

Działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: BRPO) sprawdzili na miejscu stan przestrzegania praw mieszkańców dps, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z Panią mgr Eleonorą Winiarską - dyrektorem placówki;

- dokonano oglądu budynku przeznaczonego na zakwaterowanie pensjonariuszy domu, w tym m.in.: wybranych pokoi, gabinetu doraźnej pomocy medycznej, kaplicy, sanitariatów, jadalni, pracowni terapeutycznych, gabinetu rehabilitacji;
- przeprowadzono w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami dps;
- przeprowadzono rozmowy indywidualne z mieszkańcami w warunkach wykluczających obecność osób trzecich;
- poddano analizie wybraną dokumentację, dostępną na miejscu m.in.: książki raportów pielęgniarskich, losowo wybrane akta osobowe mieszkańców.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: BRPO) poinformowali dyrektor dps o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną oraz użyto dalmierza laserowego do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano m.in: Regulamin Domu Pomocy Społecznej w Darskowie oraz sprawozdania z kontroli placówki przez inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie (12.03.2015 r.) oraz przez pracowników PCPR w Drawsku Pomorskim (08.01.2015 r.).

2. Charakterystyka placówki

Wizytowany dom jest placówką publiczną przeznaczoną dla kobiet i mężczyzn przewlekle psychicznie chorych. Zakwaterowanie mieszkańców zorganizowano w 2-piętrowym budynku pałacowym. Pojemność dps wynosi 67 miejsc; w czasie wizytacji wszystkie miejsca w domu były zajęte.

Organem prowadzącym placówkę jest Starosta Drawski.

3. Legalność pobytu

Spośród mieszkańców domu, 47 było ubezwłasnowolnionych (w tym 39 całkowicie), a 20 – umieszczonych zostało w dps mocą postanowienia sądu.

Analiza losowo wybranych akt mieszkańców nie ujawniła braków w dokumentacji stanowiącej podstawy umieszczenia w domu.

4. Personel

W czasie wizytacji w placówce zatrudnionych było łącznie 46 osób pracujących w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami – 2 pracowników socjalnych, kierownik działu terapeutyczno-opiekuńczego, fizjoterapeuta, terapeuta zajęciowy, 3 pielęgniarki, 21 opiekunów oraz 17 pokojowych.

W 2014 r. personel domu uczestniczył w szkoleniach dotyczących m.in.: „Palenia tytoniu przez osoby chorujące na schizofrenię”, „Potrzeb seksualnych osób starszych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi mieszkającymi w domu pomocy społecznej”, „Terapii zajęciowej”, czy „Funkcji pracownika pierwszego kontaktu”.

Szkolenia zaplanowane na 2015 r. mają dotyczyć zaś m.in. następujących zagadnień.: „Pielęgnacji i obserwacji chorego leżącego w łóżku”, „Podopiecznego z chorobą Alzheimera” oraz „Adaptacji nowych mieszkańców domów pomocy społecznej”.

Ponadto z informacji pisemnej przekazanej wizytującym przez dyrektor domu wynika, że jego personel brał także udział w szkoleniach dotyczących pierwszej pomocy przedmedycznej, praw mieszkańców, treningu umiejętności społecznych w rehabilitacji psychiatrycznej, zwalczania alkoholizmu w domach pomocy społecznej, radzenia sobie ze stresem, horioterapii w leczeniu osób objętych opieką długoterminową.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji doceniając obecne kwalifikacje kadry domu oraz dbałość władz wizytowanej placówki o właściwy dobór jej członków podkreślają, że tylko dobrze wyszkolony personel stanowi rzetelną ochronę przed złym traktowaniem mieszkańców. Wizytujący zachęcają jednocześnie do organizacji warsztatów przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu personelu pracującego na co dzień w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami.

Ani w roku 2014 oraz w 2015 nie toczyły się postępowania dyscyplinarne oraz sądowe w stosunku do członków personelu wizytowanej placówki.

5. Traktowanie

Podczas rozmów z mieszkańcami, przedstawiciele KMP nie odebrali sygnałów dotyczących naruszeń ich praw w zakresie szeroko rozumianego traktowania przez personel. Oceny mieszkańców na temat zaangażowania kadry były wysokie. Pensjonariusze wielokrotnie podkreślali gotowość pomocy jej członków w rozwiązywaniu problemów oraz szybkość reagowania na zgłaszane przez nich potrzeby. Dobre oceny pracy personelu idą w parze z równie pozytywnymi wrażeniami wizytujących, którzy podczas pobytu w domu mieli okazję przekonać się o pozbawionych napięć relacjach jego członków z podopiecznymi.

Z informacji przekazanej wizytującym przez dyrektora dps wynika, że wobec jego mieszkańców nie są stosowane środki przymusu bezpośredniego. W sytuacjach wymagających takiej interwencji wzywane jest pogotowie. Pomimo braku możliwości weryfikacji sposobu postępowania personelu z pacjentem pobudzonym, do czasu przyjazdu karetki, wizytujący przypominają, że w świetle obowiązujących przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania (Dz. U z 2012 r., poz. 740), środek przymusu stanowi również przytrzymanie mieszkańca. Dlatego też, w każdej sytuacji w której następuje takie przytrzymanie, winno ono zostać odnotowane jako środek przymusu bezpośredniego, zgodnie z procedurą określoną w przywołanym akcie prawnym.

W domu funkcjonuje książka skarg i wniosków. Informacja o możliwości składania skarg wyłożonej w sekretariacie dyrektora widnieje na tablicach ogłoszeń. W książce ewidencjonowane są skargi, które wpłynęły w formie pisemnej oraz zgłoszone ustnie. W udostępnionej wizytującym na miejscu książce, brak było skarg.

Dyrektor domu poinformowała wizytujących o udziale mieszkańców w opiece nad mniej sprawnymi podopiecznymi. Rozwinięcie tej wypowiedzi stanowiła informacja o tym, że sprawniejsi mieszkańcy asystują również przy czynnościach higieniczno-fizjologicznych mniej sprawnych współmieszkańców. Pracownicy BRPO podkreślają z całą stanowczością, że opisana aktywność, ze względu na jej intymny charakter, jest zarezerwowana tylko i wyłącznie dla personelu domów pomocy

społecznej, nie zaś innych pensjonariuszy. Bez wątpienia potrzeba niesienia pomocy innym, mniej sprawnym kolegom, czy koleżankom przez sprawniejszych pensjonariuszy, jest w pełni zrozumiała, lecz sam jej zakres powinien ograniczać się jedynie do tych czynności, które nie wkraczają w sferę intymności drugiego człowieka.

Jak wynika z rozmów z mieszkańcami oraz z informacji uzyskanych od dyrektor domu, ubezwłasnowolnieni pensjonariusze domu używający wyrobów tytoniowych mogą zakupić jedynie wyrabiane z tytoniu papierosy. Koszt wytwarzanego w ten sposób produktu wynosi 40 gr. Niekwestionowalny walor ekonomiczny przyjętego w tej mierze rozwiązania, narusza w ocenie przedstawicieli KMP wolność każdego mieszkańca do samostanowienia w przedmiocie wyboru konkretnej marki papierosów, które chce palić. Owo ograniczenie jest szczególnie widoczne przez pryzmat wypowiedzi jednego z mieszkańców, który w rozmowie z przedstawicielami mechanizmu, wyraził chęć zakupu konkretnej marki papierosów. Rozumiejąc troskę władz placówki o stan finansów podopiecznych, wizytujący zalecają mimo wszystko respektowanie woli pensjonariuszy w omawianej kwestii, przypominając jednocześnie, że instytucja ubezwłasnowolnienia nie wiąże się z pozbawieniem wolności jej beneficjenta, a jedynie jego reprezentacją przez opiekuna w sferze prawnej.

Podczas wizytacji prewencyjnych domów społecznych, przedstawiciele KMP obserwują praktykę sprawowania funkcji opiekunów prawnych dla osób ubezwłasnowolnionych przez pracowników tych placówek. Przyjęta w tej mierze praktyka, choć wymuszona w zdecydowanej większości przypadków przez sądy rodzinne, niedysponujące kandydatami na opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych, budzi zasadniczą wątpliwość członków mechanizmu, ze względu na konflikt interesów, który może mieć miejsce w takich sytuacjach. Jednym z zadań opiekuna prawnego powinno być bowiem monitorowanie, czy podopieczny ma zapewnioną w placówce odpowiednią opiekę i nie przebywa w warunkach naruszających jego godność. Pracownicy dps mogą natomiast nie być w pełni obiektywni w ocenie pod tym kątem placówki, która daje im zatrudnienie.

W czasie rozmowy z jednym z ubezwłasnowolnionych mieszkańców [dane usunięto], którego opiekunem prawnym jest dyrektor dps, przekazał on przedstawicielom KMP informacje o szeregu zakupów, które zostały dokonane na jego prośbę przez opiekuna. Znaczą część ze zgromadzonych w ten sposób dóbr, mieszkaniec posiadał w pokoju. Z analizy rachunków dokumentujących wspomniane zakupy wynikało jednakże, że nabył on również za pośrednictwem opiekuna prawnego, sprzęt rehabilitacyjny do masażu, który stanowi element wyposażenia gabinetu rehabilitacyjnego, o czym (jak wynika z treści rozmowy z mieszkańcem), nie wiedział. Co więcej, analiza reszty rachunków zgromadzonych w aktach mieszkańca wykazała, że mieszkaniec ten nabył materiały budowlane na łączną kwotę 2319 29 zł, które posłużyły do wykonania remontu łazienki, w pokoju który obecnie zajmuje. Poproszona o wyjaśnienia w przedmiocie tych zakupów, dyrektor domu poinformowała przedstawicieli KMP, że zostały one dokonane na prośbę [dane usunięto]. Dodała również, że nie jest w stanie zagwarantować podopiecznemu, pomimo dokonanego przez niego wkładu w poprawę wewnętrznej infrastruktury domu, dożywotniego zajmowania przez niego pokoju, w którym wyremontowana została łazienka.

Należy jednocześnie wskazać, że w aktach [dane usunięto] znajdowała się podpisana przez niego prośba o zakup materiałów budowlanych oraz inne dotyczące pozostałych przedmiotów.

Opisana sytuacja stanowi w ocenie pracowników BRPO przykład rażąco nagannego działania opiekuna prawnego chroniącego interesy instytucji, w której jest zatrudniony, a nie na dobro swojego podopiecznego. Ujawnione działanie jest także niczym innym, aniżeli wykorzystaniem nieporadności człowieka wynikającej z jego choroby.

W związku z powyższym, wizytujący zwracają się do sądu sprawującego nadzór na wykonywaniem obowiązków opiekuńczych względem ubezwłasnowolnionych mieszkańców domu w Darskowie przez członków jego personelu, o rzetelną weryfikację sposobu wydatkowania środków finansowych mieszkańców znajdujących się pod ich opieką.

Z uwagi na podległość wizytowanej placówki Staroście Drawskiemu, przedstawiciele KMP zwracają się także do niego z prośbą o zajęcie stanowiska wobec postawy dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Darskowie.

Z informacji przekazanych wizytującym przez kierownictwo Domu wynika, iż w dwóch ostatnich latach na jego terenie nie miały miejsca wydarzenia nadzwyczajne.

6. Dyscyplinowanie

Podczas rozmowy wstępnej, dyrektor dps przekazała wizytującym, że wobec podopiecznych nadużywających alkoholu, stosowane są sankcje, które co do zasady przybierają postać konfiskaty alkoholu oraz zakazu palenia w dniu następnym po jego spożyciu. Wskazać w tym miejscu należy, że dyscyplinowanie podopiecznych domów pomocy społecznej nie jest dopuszczalne na gruncie obowiązujących przepisów prawa. Konfiskata alkoholu jest zaś dopuszczalna jedynie przez organy posiadające takie uprawnienie (policja, izby wytrzeźwień). Dlatego też praktyka odbierania mieszkańcom takich napojów przez personel dps stanowi naruszenie konstytucyjnie chronionego prawa własności (art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji RP). W związku z powyższym przedstawiciele KMP zalecają bezzwłoczne odstąpienie od stosowania wobec mieszkańców opisanych powyżej sankcji, przez personel wizytowanej placówki.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Opiekę medyczną sprawuje 3-osobowy zespół pielęgniarski oraz lekarz rodzinny z NZOZ „Hipokrates” w Złocięncu. Do placówki przyjeżdża ponadto lekarz psychiatra (1 – 2 razy w miesiącu).

Co do zasady przyjęcia mieszkańców przez lekarza pierwszego kontaktu oraz stomatologa odbywają się w placówkach NFZ poza dps, do których mieszkańcy dowożeni są osobowym busem przystosowanym również do przewozu osób poruszających się na wózkach. W przypadkach nagłych, wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Placówka nie zatrudnia psychologa. Wizyty u tego specjalisty inicjowane są na wniosek samych mieszkańców, a także przez personel domu. W ocenie przedstawicieli

KMP, placówka powinna podjąć starania w celu zatrudnienia psychologa. Tylko jego regularna obecność w dps może urzeczywistnić realizację jednego z podstawowych zadań placówki, jakie stanowi zapewnienie mieszkańcom wsparcia psychologicznego. Mieszkańcy znając harmonogram pracy specjalisty oraz mając przede wszystkim świadomość, że jest on dostępny na terenie Domu, mogliby korzystać z jego wsparcia zdecydowanie częściej aniżeli obecnie, ze względu na łatwiejszy dostęp.

Praca pielęgniarek pełniona jest w 12-godzinym systemie zmianowym.

W porze dziennej mieszkańcami zajmują się 1 lub 2 pielęgniarki oraz 6 – 10 opiekunek. Dyżur nocny sprawowany jest zaś przez dwie opiekunki oraz konserwatora.

Pielęgniarki opiekują się chorymi leżącymi, wykonują wszelkie zabiegi sanitarno-higieniczne, kontrolują ciśnienie i poziom glukozy, pobierają materiał do badań laboratoryjnych, zamawiają, rozkładają i podają leki, udzielają pierwszej pomocy przedmedycznej, uzgadniają konsultacje i jeżdżą na nie z pacjentami.

Leki roznoszone są 2-3 razy na dzień, przy posiłkach lub w innych porach, zależnie od zleceń.

Nowoprzyjęci mieszkańcy badani są w pierwszych dniach pobytu w Domu.

Raporty pielęgniarские prowadzone są dokładnie, wpisywane są stany gorączkowe, zmiany zdrowotne, podane doraźnie leki itd.

Na wyposażeniu gabinetu doraźnej pomocy medycznej znajdują się m.in. waga, aparaty do pomiaru ciśnienia i do inhalacji, glukometry, zestaw przeciwwstrząsowy, worek samo-rozprężający typu Ambu oraz leżanka.

W dps znajduje się także gabinet rehabilitacyjny. Na zabiegi wykonywane przez fizjoterapeutę w godzinach przedobiednich w dni powszednie, pacjenci są kierowani przez lekarza pierwszego kontaktu, który diagnozuje ich potrzeby w tym zakresie. Poza planowanymi formami rehabilitacji, każdy z mieszkańców może korzystać z dostępnych w gabinecie urządzeń umożliwiających podnoszenie sprawności fizycznej. Wśród form rehabilitacji dostępnych w placówce wymienić należy: ćwiczenia indywidualne w sali rehabilitacyjnej, ćwiczenia przyłóżkowe dla mieszkańców leżących, ćwiczenia z wykorzystaniem stołu do ćwiczeń, piłek, gumek, drabinek,

rowerków, rotorów, pole magnetyczne, elektroakupunkturę, ultradźwięki, urządzenie do masażu, lampa Solux oraz bioptron.

8. Prawo do informacji

W placówce w ogólnodostępnych miejscach (gabloty na korytarzach) wywieszono są: informacje o terminach przyjęć przez lekarza, czy kontaktu z dyrektorem dps, plan dnia, jadłospis obowiązujący w danym dniu. Wizytujący zwrócili uwagę na brak informacji teleadresowych organów stojących na straży praw człowieka i obywatela (w tym Rzecznika Praw Obywatelskich, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, sądu). Przedstawiciele KMP zalecają zatem uzupełnienie widniejących na korytarzach informacji o wskazane podmioty. Przy okazji wskazania Rzecznika Praw Obywatelskich, informacje na temat tego organu można wzbogacić o numer bezpłatnej infolinii działającej w jego Biurze – 800 676 676 (poniedziałki 10.00 - 18.00; wtorek – piątek 8.00 – 16.00) .

Każdy z mieszkańców w trakcie przyjmowania do dps, zapoznawany jest w obecności opiekuna z prawami oraz obowiązkami wynikającymi z pobytu w domu, których akceptację wyraża własnoręcznym podpisem (również osoby ubezwłasnowolnione). W ten sam sposób potwierdzana jest znajomość i zgoda na dysponowanie przez dps danymi osobowymi mieszkańców.

W domu istnieje samorząd mieszkańców, na którego czele stoi rada mieszkańców. Podopieczni dps, z którymi rozmawiali przedstawiciele KMP posiadali wiedzę na temat organizacji Samorządu, wyborów do Rady oraz działań podejmowanych na rzecz wszystkich mieszkańców. Równie powszechna była wśród mieszkańców znajomość pracowników pierwszego kontaktu.

Dowody osobiste niektórych mieszkańców są przechowywane u pracownika socjalnego. W tym miejscu należy wskazać, iż ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. Nr 167, poz. 1131, z późn. zm.) wprowadza zakaz posiadania dowodu osobistego bez podstawy prawnej przez inne osoby aniżeli jego właściciel. Przechowywanie dowodów osobistych przez pracownika socjalnego bez oświadczenia woli właściciela dowodu, stanowi wykroczenie stypizowane w art. 79 pkt 2 wskazanej ustawy. Biorąc pod uwagę powyższe, pracownicy BRPO zalecają

każdorzazowe odbieranie pisemnej zgody od mieszkańca lub opiekuna prawnego mieszkańca ubezwłasnowolnionego na przechowywanie dowodu osobistego przez pracownika dps.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Co do zasady wszyscy mieszkańcy domu bez ograniczeń mogą poruszać się po budynku i terenie placówki. Samodzielne wyjścia poza jej obszar możliwe są w przypadku osób, które nie zagrażają swym zachowaniem bezpieczeństwu własnemu lub osób trzecich. Pozostali mieszkańcy, znajdujący się w złej kondycji psychofizycznej mogą wychodzić poza teren placówki tylko w towarzystwie opiekunów.

Odwiedziny mieszkańców przez ich bliskich i znajomych realizowane są każdego dnia. Z informacji przekazanych wizytującym przez dyrektor dps wynika, że spotkania odbywają się na terenie całego domu (w pokojach mieszkalnych, w ogrodzie, w salach dziennego pobytu).

Mieszkańcy mają dostęp do prasy, telewizji oraz Internetu.

Kontakt telefoniczny odbywa się za pośrednictwem aparatów personelu; część podopiecznych posiada również telefony komórkowe. Koszt rozmów prowadzonych z telefonów stanowiących własność dps ponoszą mieszkańcy na podstawie miesięcznych bilingów.

Podczas rozmów z mieszkańcami domu, niektórzy z nich wskazywali na praktykę polegającą na sprawowaniu nadzoru nad zawartością korespondencji przychodzącej, bez obecności jej adresata. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, że czynność nadzoru nad zawartością listu adresowanego do konkretnego mieszkańca domu, może odbywać się tylko i wyłącznie w jego obecności. Przyjęte w tej mierze w wizytowanej placówce rozwiązanie narusza w sposób oczywisty konstytucyjne prawo wolności i tajemnicy korespondencji, opisane w art. 49 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Pozostając w sferze utrzymywania kontaktów ze światem zewnętrznym za pomocą korespondencji, za równie niedopuszczalne uznać należy zatrzymywanie takowej w aktach ubezwłasnowolnionej mieszkanki [*dane usunięto*].

Co więcej o podjęciu decyzji zatrzymania w aktach listów adresowanych do różnych organów władzy centralnej, nie został powiadomiony sąd.

Przedstawiciele KMP zwracają także uwagę na podobnie nieuprawnioną praktykę polegającą na kontroli zawartości paczek, którą otrzymują mieszkańcy domu od swoich bliskich. W obowiązujących przepisach brak jest podstaw prawnych do stosowania tego typu ograniczenia.

Warto podkreślić, że zgodnie z art. 55 ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz. 163), *Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.* Ujawnione nieprawidłowości opisane powyżej, zdają się świadczyć w sposób dobitny o braku realizacji cytowanej zasady w funkcjonowaniu wizytowanej placówki.

10. Oddziaływania kulturalno-oświatowe i terapeutyczne

Zajęcia terapeutyczne prowadzone w placówce mają różnorodne formy. Zgodnie z treścią udostępnionego wizytującym sprawozdania z realizacji planu terapii zajęciowej w 2014 r. wśród form takich oddziaływań adresowanych do mieszkańców wymienić należy: zajęcia edukacyjne, plastyczne, manualne, kulinarne, biblioterapię, arteterapię, muzykoterapię oraz komputerowe. Ich uzupełnienie stanowią seanse filmowe kształtujące wyobraźnię oraz umożliwiające rozwijanie zainteresowań. Udział w zajęciach ma charakter dobrowolny. W czasie wizytacji przedstawiciele KMP zwrócili jednakże uwagę na fakt, że cieszą się one dużą popularnością. Dzięki przestronnej i bardzo dobrze wyposażonej sali, możliwa jest jednoczesna organizacja różnorodnych form aktywności dla mieszkańców. Z relacji terapeutki obecnej w trakcie wizytacji sali wynika, że dużą popularnością wśród podopiecznych cieszą się przedstawienia teatralne, do których mieszkańcy sami wykonują stroje oraz scenografię. Na terenie dps działa ponadto zespół taneczno-wokalny, który bierze udział w przeglądach organizowanych na terenie całego kraju.

Podopieczni wizytowanego domu poza zajęciami terapeutycznymi biorą udział w szeregu różnych imprez odbywających się zarówno na jego terenie jak i poza nim.

Tytułem przykładu wskazać można wyjazdy na bale karnawałowe, kuligi, wyjazdy do restauracji, wspólne grillowanie, świętowanie imienin, urodzin, wyjazdy na festiwal disco-polo, udział w cyklicznych spotkaniach koncertowo-kabaretowych w Połczynie Zdroju, wycieczki do ciekawych miejsc (Szymbark, Wioska Hobbitów w Sierakowie Sławińskim, Muzeum Techniki w Szczecinie), turnusy rehabilitacyjne, czy obchody Dnia Sportu podczas których odbywają się zawody sportowe na terenie dps.

W trakcie rozmów z mieszkańcami dostępność do zajęć terapeutycznych została przez nich potwierdzona. Osoby korzystające z nich, bardzo dobrze wypowiadały się na temat ich różnorodności; dobrze ocenili także pracę terapeutów i ich zaangażowanie w organizację zajęć.

11. Warunki bytowe

Warunki bytowe panujące w Domu należy ocenić jako dobre.

Do dyspozycji mieszkańców pozostają pokoje mieszkalne (jedno-, dwu-, trzy- oraz czteroosobowe), zlokalizowanych na trzech poziomach zabytkowego budynku pałacowego (parter, I piętro, poddasze), w którym mieści się dom. Wszystkie pokoje wyposażone są w odpowiednią liczbę łóżek, szaf, stołów, szafek nocnych. W zdecydowanej większości z nich znajdowały się odbiorniki Rtv. Pokoje utrzymane były w należyтым porządku, panował w nich przyjemny zapach. Ze względu na fakt, że przyciski instalacji przyzywowej zamontowane zostały jedynie przy drzwiach pokoi mieszkalnych, w razie potrzeby mają do nich dostęp jedynie mieszkańcy w pełni sprawni. Dlatego też pracownicy BRPO zalecają doposażenie pokoi w przyciski uruchamiające instalację przyzywową w sposób zdalny.

Posiłki przygotowywane są na miejscu. Mieszkańcy otrzymują 3 posiłki dziennie – śniadanie, obiad i kolację. Dodatkowe produkty spożywcze stanowiące własność mieszkańców, przechowywane są w lodówce znajdującej się w kuchence pomocniczej. Inne produkty spożywcze mieszkańców przechowywane są w szafie wnękowej, w której wydzielono półki dla każdego z podopiecznych.

Posiłki spożywane są w jadalni wyposażonej w krzesła i stoliki, znajdującej się na I piętrze. Mieszkańcy, którzy poczują głód pomiędzy porami serwowanego wyżywienia, mogą liczyć na dodatkowe posiłki w postaci kanapek.

W placówce dostępna jest sala dziennego pobytu znajdująca się na I piętrze. Została ona wyposażona w meble wypoczynkowe oraz telewizor.

Kąpiele podopiecznych dps odbywają się w łazienkach. Część z nich znajduje się przy pokojach mieszkalnych, dodatkowe łazienki zlokalizowane są poza nimi.

Mieszkańcy domu, z którymi przedstawiciele mechanizmu przeprowadzili rozmowy, bardzo dobrze ocenili warunki socjalno-bytowe oraz wyżywienie zapewnione w dps.

12. Sytuacja osób z niepełnosprawnością

Rozwiązania techniczne, zastosowane zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz wizytowanej placówki (podjazd, poręcze, winda) nie znoszą całkowicie barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością (w szczególności tych poruszających się na wózku), lecz ułatwiają im jedynie życie w domu. Największymi mankamentami dostrzeżonymi przez wizytujących są: różnica poziomów powierzchni podłogi w korytarzu na I piętrze, którą zniwelowano za pomocą dwóch schodów; niedostępność sali terapii zajęciowej dla osób poruszających się na wózkach znajdującej się na poddaszu, do którego nie dojeżdża winda, lecz prowadzą schody; zakwaterowanie w pokoju na I piętrze trzech mieszkańców poruszających się na wózkach, pomimo zbyt małej powierzchni manewrowej.

Wizytujący mają świadomość, że nie wszystkie wskazane wady da się usunąć od razu. Zalecają zatem niezwłoczną poprawę tych elementów infrastruktury, które można stosunkowo niewielkimi nakładami finansowymi uczynić bardziej dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Przedstawiciele KMP zalecają zatem dokonanie przeglądu pomieszczeń, z których korzystają osoby z niepełnosprawnością (w szczególności poruszające się na wózku) zwracając uwagę na wskazane poniżej standardy techniczne:

- szerokość drzwi umożliwiająca wjazd wózkiem – 90 cm,
- przestrzeń manewrowa w łazienkach dla osób z niepełnosprawnością poruszających się na wózku – 150 cm,
- umywalki pozbawione cokołów utrudniających podjazd wózkiem,

- stosowanie baterii jednouchwytowych ułatwiających korzystanie z nich, osobom z niedowładem kończyn górnych,
- brodziki prysznicowe pozbawione co do zasady progów (dopuszczalne są jedynie progi do wys. 2 cm),
- muszle ustępowe zamontowane na wysokości 45 - 55 cm,
- umywalki zamontowane na wysokości 75 cm,
- lustra w łazienkach zawieszane na wysokości do 100 cm od posadzki (pożądanym byłyby lustra umożliwiające ich pochylanie),
- włączniki świateł zamontowane na wysokości 90 – 120 cm,
- wysokość łóżka z materacem mierzona od podłogi – 45 – 55 cm,

13. Prawo do praktyk religijnych

Prawo mieszkańców domu do praktyk religijnych jest respektowane. Dzięki znajdującemu się w niedalekiej odległości od domu kościołowi, osoby chętne biorą udział w odprawianych w nim nabożeństwach; osoby leżące mogą korzystać z posług indywidualnych. W trakcie wizytacji wśród mieszkańców przeważały osoby wyznania rzymsko-katolickiego; do kilku podopiecznych domu przyjeżdżają przedstawiciele Świadków Jehowy.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

I. Dyrektorowi dps:

1. bezwzględne respektowanie w sprawowaniu opieki nad ubezwłasnowolnionym mieszkańcem jego dobra i interesów, a nie interesów placówki;
2. odstąpienie od stosowania sankcji wobec mieszkańców nadużywających alkoholu;
3. zezwalanie mieszkańcom ubezwłasnowolnionym na dokonywanie wyborów jakiego rodzaju wyrobów tytoniowych chcą używać;

4. wprowadzenie zakazu asystowania i pomocy przy czynnościach pielęgnacyjno-higienicznych mieszkańców, przez innych współmieszkańców;
5. odstąpienie od czynności nadzoru nad zawartością korespondencji adresowanej do mieszkańców, wykonywanej bez ich obecności, a także podejmowania arbitralnych decyzji o zatrzymaniu wysyłanej przez mieszkańców korespondencji w ich aktach osobowych bez porozumienia z sądem;
6. odstąpienie od kontroli paczek przesyłanych dla mieszkańców;
7. zatrudnienie psychologa w dps;
8. każdorazowe odbieranie zgody od mieszkańca lub opiekuna prawnego mieszkańca ubezwłasnowolnionego na przechowywanie jego dowodu osobistego;
9. weryfikację stanu dostosowania pomieszczeń placówki do osób z niepełnosprawnością;
10. uzupełnienie widniejących na korytarzach informacji o dane teleadresowe organów stojących na straży praw człowieka;
11. organizację treningów przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu personelu pracującego na co dzień w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami.

II. Przewodniczącej III Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim

1. kontrolę sposobu gospodarowania środkami finansowymi osób ubezwłasnowolnionych przebywających w DPS w Darskowie przez ich opiekunów prawnych.

III. Staroście Drawskiemu

1. odniesienie się do dysponowania środkami finansowymi mieszkańca *[dane usunięto]*, przez jego opiekuna prawnego;

2. wsparcie finansowe dps w realizacji zaleceń wymagających nakładów finansowych.